

ALLAHVERDİ ƏLİYEVİN 85 İLLİYİ

Mənalı və əzablı həyat yollarında...

oçerk

Bizim dağlar!...

Bizim üçün dağlarımız da, torpaqlarımız da şirin və əzizdir. Dağların döşündə, meşələrdə, ormanlarda bitən nə vadırsa öz rəngində, öz ətrində idi. Bənövşə bənövşə ətrində, bənövşə rəngində, nərgizgülü nərgizgülü ətrində, nərgizgülü rəngində idi. Ta bənövşə nərgizgülü qoxu vermirdi, öz iyində, öz rəngində idi...

Dağların sinəsindən süzülən buz bulaqlar, sular da öz dadında, öz rəngində idi.

Dağların sinəsindən süzülən buz bulaqlar, sular üstə titrəşən mavi lilpərlər, xoş qoxulu yarpızlar, toppuzlu baldırğanlar, taplarda tağ atan qırxbuğumlar, külək əsdikcə yalların beli ilə yüyürən qayıq otları, yurd yerlərində boy atan şoşanlar, torpağın bağrın cırıb, sanki hava almaq üçün papağının altından oğrun-oğrun o yana, bu yana boylanan göbələklər, cığırların kənarında baş qaldıran quzuqulaqlar...

Alaçıq yurdları, ocaq yerləri, səkil çiy-ala kabab tikələri, sərmə qaymağı... El yolu ilə atları qoşalaşdıran şövqlü cavanlar, bulaqdan su dolduran qumral saçlı gözəllərin gizlin-gizlin baxışları, madyanın ətrafında körpə qulunun cıdırı çıxıb dövrə vurması... gözümün qabağında gəlib keçir...

Atların kişnəməsi, qoyun-quzu mələməsi, qəfləti ötüb keçən maşının motor gurultusu, dəvə nəriltisi, toy-büsatlar, üərkaçan zəngülələr, əks-sədalar... qulağımdan heç getmir...

Xatirələr ömrün arxividir - deyirlər. Orada illərin hadisələri toplanıb qalır. Onu vərəqləmədən, oxumadan mənalı və zəhmətlə bağlı ömür

yolları ilə tanış olmaq çətindir. Bu gün gənclərimizə örnək ola bilən bir sadə ömrün yollarından danışmaq istəyirəm...

Həyatda iki zirvə tanıyıram. Onun birincisi buludlara sancılan, ucqar nöqtəsinə, qartallar qonan dağ yüksəkliyi. İkincisi isə insanlıq zirvəsidir. O zirvələri hər adam fəth edə bilmir axı... O zirvə ki, onu ancaq həssas qəlbli, təmiz əqidəli, zəngin mənəviyyatlı, qorxmaz və cəsur adamlar fəth edir. O adamlar həyat coşqusuna öteri hislərlə baxmır, fəal mövqedə dayanıb əqlin gücü, ürəyin hökmü, qolların qüvvəsi ilə sürətli inkişafımıza təkan verir. O adamlar ki, yaradıcılıq və ya xidmət axtarışındadırlar, belə adamların baxışları bir

səmtə yönəlir: xeyirxahlığa, insanlığa, qələbəyə doğru. Belə adamların el-oba arasında adı iftixarla çəkilir. Onların nüfuzu insanlar arasında yüksək olur. Belə insanlardan olan, sadə peşə sahibi, **dərzi Çərkəz ata, oğlu Allahverdi müəllim və gəlini Ayna müəllimə** haqqında söz açmaq istəyirəm...

Dərzi Çərkəz ata ailəsini iynə-sapla bir təhər saxlayırdı. Sanki iynə ilə "gor" qazırdı. Şuşadakı kasıb komasında paltar tikməklə məşğul idi. Onun sənətkarlığı, gözəl paltarlar tikməsi xəbəri Laçına qədər gedib çatmışdı. Ərdəşəvi, Təzəkənd, Qozlu kənd sakinlərindən onun müştəriləri var idi.

Yeni yaradılan sovet hökuməti dağlara qədər də gəlib çatmışdı. Tikinti, abadlıq işləri Abdallar kəndini tanınmaz bir görkəmə salmışdı. Qarabağdan, Şuşadan Laçına qədər uzanan yollar genişləndirilmişdi. Hər gün "poltruca" maşınları və bəzən adamlar isə kəsmə yollarla atla gəlib gəlirdilər.

Nə çətin iş var idi ki, səhər tezdən atı minib

Şuşaya bazarlıq etməyə gedənlər də olurdu. Yorğa qaçan atın ayağına axşam yenidən evə, ailəuşağın üstə dönmək də olurdu. Firudin, İsmayıl hər dəfə usta Çərkəzə baş çəkməyə gələrdilər. Görüşüb hal-əhval tutardılar. Ləngiyəndə hərədən qonaq da qalardılar. Neçə dəfə təklif etmişdilər ki, “usta Çərkəz, ailəni, uşaqları da götür, köç gəl Laçına”. Son zamanlar biləsən ki, Laçın dağlarının qoynunda bir küçəli şəhər salınmışdı ki, gəl görəsən - demişdilər.

Belə bir atalar sözü də var. Dərziyə dedilər köç, o da iynəsini papağına taxır və deyir mən hazırım. Usta Çərkəz Şuşada bazar başına tacirlərin yanına gəlir. Öküz arabası kirayə edir, yola düşmək üçün tədarükü görür. Səhərisi, sübh tezdən ailəsini, evdə olandan-olmazdan, nə var idisə, tikiş maşını da öküz arabasına yükləyib “Allah, Məhəmməd, ya Əli” deyib Laçına tərəf yola çıxır. Xeyli yol getdikdən sonra uşaqlar su istəyirlər. Çərkəz ata Zarıslı kəndinə çatır-çatmaz Saxsı bulağın üstündə öküz arabasını əyləyir. Ağca ana uşaqları arabadan yerə düşürür. Allahverdi uşaqların içində bir az fərasətli, diri bala idi. O, arabadan özü yerə atlandı. Bulaqdan su içəndən sonra yollarına davam etdilər.

Laçına çatanda artıq gün əyilmişdi, qürub vaxtında az qalmışdı. Araba artelin qabağında dayandı. Soraq çoxdan gəlib çatmışdı ki, bəs, Şuşada bir nəfər dərzi var, Laçında işləmək istəyir. Köçü yoldadır, gəlir. Ona görə də, o köç gələndə yerbəyer olunmalı idi. Dərzi Çərkəzin ailəsinin rahat yaşaması üçün yer təşkil olundu. Az vaxtda hər yana xəbər yayıldı ki, təcrübəli, yaxşı paltarlar tikən bir nəfər usta gəlib. Eşidən, bilən, təzə paltarlar tikdirmək istəyənlər Çərkəzin yanına axışdı. Başqa yerlərə gedənlərin ayaqları yollardan yığılmışdı, yollardan kəsilmişdi. Artıq usta Çərkəzin sorağına Laçına gəlməyə başladılar. Hətta Şəlvə dərəsindən, Cormandan, Qozludan, Minkənddən usta Çərkəzin arxasınca at da göndərənlər oldu ki, “paltartikən maşını da götür, gəl bizə qonaq”. O da bəzən tikiş maşını da, təzə parçalardan da götürüb kəndə gedərdi.

Çərkəz ata ilə Ağca ananın xoşbəxt ailəsində üç oğlan - İsfəndiyar, Allahverdi, Zakir, iki qız - Adilə və Xalidə dünyaya gözlərini açmışdılar. Ağca ana da əri Çərkəzə, ailəni daha da yaxşı

saxlamasına kömək etmək üçün işə düzəldi. O, həm uşaqların qayğısına qalırdı, həm də xəstəxanada xidməti işlərə kömək edirdi. Kasıbçılığın daşını təzəcə ətəyindən tökmək istəyən bu gənc ailə, yenidən “çörəyi” daşdan çıxarmağa başladı.

Ailənin üzərinə çökən qara bulud Ağca ananı sarsıtdı. Usta Çərkəz (1939-cu il) birdən ağır xəstələndi. Həkimlər də kömək edə bilmədilər. O, dünyasını dəyişəndən sonra bütün ağırlıq Ağca ananın çiyinlərinə düşdü. Beş azyaşlı uşaqlarına həm ata oldu, həm də ana...

Daha bir qara xəbər ailəni sarsıtdı. Faşist Almaniyası SSRİ-nin sərhədlərini pozmuşdu. Mühəribə başlamışdı. Kişilər, cavanlar mühəribəyə gedirdilər. Arxa cəbhədə qalan qadınlar isə gecə-gündüz ikiqat işləyirdilər. Həm ailədə uşaqların qayğısını çəkməli idilər, həm də iş yerində çalışmalı idilər. Ailədə İsfəndiyar, Adilə, Allahverdi Laçında fəaliyyət göstərən məktəbdə dərsə gedirdilər. Uşaqların içində Allahverdi (1933-cü il) fərqlənirdi. O, dərslərindən əla qiymət alırdı. İsfəndiyar 1947-ci ildə gənclər şəhəri olan Sumqayıt şəhərinin təməl daşının qoyulmasında iştirak etdi. Bir müddət fəhlə işlədi, sonralar qaynaqçı peşəsinə yiyələndi. Sumqayıt şəhərində ucaldılan çoxmərtəbəli evlərin təməl daşının qoyulmasında onun böyük əməyi olmuşdu.

Allahverdi 1952-ci ildə Laçın orta məktəbini fərqlənmə ilə bitirdi. Ailənin güzəranını yaxşılaşdırmaq üçün rayon kənd təsərrüfatı şöbəsində uçotçik işinə qəbul olundu. Onun qəlbində ancaq oxumaq idi. Ona görə deyirlər də, niyyətin hara, mənzilin də ora. Allahverdi 1954-cü ildə H.B.Zərdabi adına Gəncə (Kirovabad şəhəri) Dövlət Pedaqoji İnstitutunun tarix-ədəbiyyat fakültəsinə qəbul olundu. İnstitutda oxuduğu beş il ərzində o, sinif nümayəndəsi, fakültə komsomol təşkilatı katibi və institut həmkarlar komitəsinin büro üzvlüyünə seçildi. Nümunəvi əxlaqına, bacarığına və istedadına görə müəllim və tələbə kollektivinin dərin hörmətini qazanmağa başladı. İnstitutu qırmızı diplomla bitirdiyinə görə təklif olundu ki, Allahverdi institutda saxlanılsın, müəllim kimi pedaqoji fəaliyyətinə başlasın. Ancaq o razılıq vermədi. Laçında təhsil sahəsində çox geriliklər vardı.

1959-cu ildə Təhsil Nazirliyinin göndərişi ilə Laçın rayonundakı Ərdəşəvi kənd yeddiillik məktəbinə müəllim təyin olunmuşdur. O vaxtlar Laçın rayonu Təzəkənd kənd sovetliyi üzrə yeddi kəndi əhatə edirdi. Həyata keçirilən bütün hökumət tədbirlərində fəal iştirak etməyə başladı. İşlədiyi kənd Cəfər Cabbarlının təsvir etdiyi "Almaz" pyesindəki 20-ci, 30-cü illəri, yəni Almazın dövrünü xatırladırdı. Burada nəinki, bir nəfər ali təhsilli, heç orta təhsilli kənd qadınları da yox idi. Buna görə də, böyük məsuliyyətlə işləyib təbliğat işləri apararaq, ali təhsilli kadrların yetişdirilməsi istiqamətində, məktəb kollektivi səfərbərliyə alındı və təlim-tərbiyə, yaradıcılıq işlərinə cəlb olunmalı idi. Fingə, Qozlu, Haqəzər, Təzəkənd kəndlərində uşaqlar məktəbə cəld edildi. Bir ildən sonra məktəb səkkizillik məktəbə çevrildi. Bu, o dövr üçün təhsildə çox böyük qələbə oldu, çünki savadsızlıq artıq aradan götürüldü.

Allahverdi müəllim 20 ildən çox Ərdəşəvi kənd məktəbində ilk partiya təşkilatının katibi işlədi. 30 ildən çox kənd kommunistlərinə təbliğatçı müəllim kimi dərslər demişdir.

O vaxtlar, çox adam öz qızının məktəbə getməsinə mane olurdu ki, "Qız nədi, məktəbdə oxudu nədi? Qızlar evdə oturmaldı, ev işləri görsələr bəsləridir" - deyənlər də olurdu. Bəzən məktəbə hücum çəkənlər də olurdu. Laçın rayonu Mişni kəndindən başıpaşalı kişilər hamısı müharibəyə getmişdilər. Rəhim kişi də ailədə beş uşağı həyat yoldaşına tapşırıb cəbhəyə getdi. İlk dəfə olaraq rayonda beş nəfər ali təhsilini başa vurmuşdu. Onlar təhsil sahəsində, heç olmasa, yeniliklər edə bilirdilər. Onlar da könüllü müharibəyə getmək üçün ərizə ilə müraciət etdilər. Nə olsun ki, ali təhsilimiz vardı. Vətən dardadı, bugün biz də onu qorumayaq, bəs kimlər qorunmalıdı - demişdilər.

Rayon Hərbi Komissarlığında məsləhət görüldü ki, Vəli müəllim, siz qalın arxa cəbhədə, hələ lazımsınız, bizə kömək edin. O isə im-

tina edir. Cəbhəyə gedəndə Mais kəndində yaşayan qohumları ilə görüşə gedir. Bacısı qızı Aynanı (1937-ci il) qucağına götürüb, başını sığallamış və:

- Qızım, biz müharibəyə getməliyik, mən sənə məsləhət görəyəm ki, heç olmasa, dayın Vəlinin yolunu davam etdir. Yaxşı oxu, müəllim ol, sən dayın Vəlinin yarımçıq qalmış işlərini gör, balalarına oxumaq, yazmaq öyrət - demişdi.

Mişni kənd yeddiillik məktəbini beş qız oxuyub başa vurdular. Ayna, Piyalə, Xanım, Firuzə, Güleyşə, bir də Xanlar. Laçın Pedaqoji məktəbinə daxil oldular. Onların hamısı yaxşı oxuyurdular, bir-birlərindən fərqlənmirdilər. Müəyyən səbəblərdən Laçın Pedaqoji məktəbi Şuşaya köçürülməli oldu. Burada oxuyan şagirdlər də məktəblə birlikdə köçməli idilər ki, təhsillərini orada davam etditsinlər (Xanlar Məmmədov Alxaslı kənd məktəbində müəllim işlədi. Sonra Laçın rayon qəzetində şöbə müdiri, daha sonra Laçın rayon komsomol komitəsinin birinci katibi təyin olundu. Bakı Dövlət Universitetinin Ali Partiya Məktəbinin dinləyicisi oldu. Laçın rayon Partiya Komitəsinin ikinci katibi, Laçın rayon XDS-nin icraiyyə komitəsinin sədri və Laçın rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi vəzifəsində işlədi).

1958-ci ildə Şuşa Pedaqoji məktəbinin məzunları Laçın rayon maarif şöbəsinə təyinatla göndərildilər. Ayna Salahova isə Ərdəşəvi kənd yeddiillik məktəbində ibtidai sinif müəlli-

mi kimi əmək fəaliyyətinə başladı.

Ayna Salahova bir il olardı ki, Ərdəşəvi kənd yeddiillik məktəbində birincilərə yazmaq-oxumaq öyrədirdi. 1959-cu ildə isə həmin məktəbə ali təhsilli gənc bir oğlan göndərdilər. O, tarix-ədəbiyyat fənnindən dərsləri tədris etməyə başladı. Allahverdi Əliyev qollarını çırmalayıb gündüzlər məktəbdə dərslər deməyə başladı, axşamlar isə bəzi köhnə fikirli adamların qapısına gedərdi. Onları yola gətirməyə çalışırdı ki, uşaqları məktəbə dərs oxumağa buraxsınlar. Həm dərs deyərdi, həm də cahilliklə mübarizə aparırdı. Ucqar kənd bu “qızcığazi” yad baxışlardan qorumağa başladı. Hələ Allahverdi müəllim bəzən yalan da danışmalı olurdu. Deyirdi ki, Ayna müəllimə onun qohumudur. Atasını Rəhim kişi müharibədə həlak olub, anasını onu mənə tapşırıbdı ki, ondan muğayət olun - deyərdi.

Bir dəfə Allahverdi müəllim məktəbin direktoru Qaçay Təhməzovun yanına gəldi. Bildirdi ki, artıq Ərdəşəvi kənd yeddiillik məktəbində səkkizillik təhsil sistemini həyata keçirmək üçün məktəbin bazasını genişləndirmək olar. Rayon maarif şöbəsi qarşısında məsələ qaldırıldı. Allahverdi müəllimin təşəbbüsü bəyənilədi. Ərdəşəvi kənd səkkizillik məktəbində yaxşı oxuyan şagirdlərin sayı artmışdı, rayonda keçirilən tədbirlərdə fəal iştirak edirdilər.

Bir dəfə də Allahverdi müəllim məktəbin direktoru Qaçay müəllimə bir ata kimi ürəyindən keçənləri söylədi:

- Qaçay müəllim, siz bu kollektivin atasısınız. Xahiş edirəm, bir ata kimi övladlarına - Ayna müəllimə ilə mənim ailə qurmağıma xeyir-dua verəsiniz.

Məktəbin direktoru Qaçay müəllim çox sevindi. “Allah-təala sizi xoşbəxt eləsin” - dedi. Kənd sakini, kolxozun “şoferi” Qaçayı çağırtdırıb tapşırırdı ki, Ayna müəlliməni Allahverdi müəllim ilə birlikdə maşına mindir. Təzəkənd kənd sovetinə apar və onun adından kənd sovetinin sədrinə çatdır ki, bu iki gəncin ailə qurmasına o da xeyir-duasını versin, onların evlənmələrini qanunla qeydiyyatdan keçirsin.

1964-cü ildə, yaxşı yadımdadır, Ərdəşəvi kənd səkkizillik məktəbinin birinci sinfinə qədam qoyurdum. Bəzən küsəyən, bəzən də erköyün bir uşaq idim. Birinci sinfə Ayna müəlli-

mə dərs deyirdi. Dərsləri çox maraqlı, tələbkərləqlə keçirdi, erköyünlərə isə nəzakətlə yanaşırdı. Məktəbdə müntəzəm olaraq açıq dərslər təşkil olunardı. Dərslərdə məktəbin tədris işləri üzrə direktor müavini Allahverdi müəllim iştirak edərdi. Sınıfda sakitlik hökm sürərdi, milçək də uçsaydı vızıltısı eşidilərdi. Mən onda arıq, zəif, boydan balaca olduğuna görə qabaq partada oturdum.

Əlifba dərsi idi. Ayna müəllimə mənə yaxınlaşdı və kitabdan sözləri oxumağa başladı. Mən də hərfləri təzə tanımağı öyrənirdim. Sözü yenə oxudu - l.a.m.p.a. Söz tamam olandan sonra müəllimə məndən soruşdu. Söz nə oldu? Mən isə həmişə çıraqla görmüşdüm, çıraqla eşitmişdim. Yenə lampa oxudum, çıraqla dedim. Üç dəfə təkrar olundu - lampa oxuyurdum, çıraqla deyirdim. Allahverdi müəllim bizə fikir vermiş, o da bizə yaxınlaşdı. Zəhmli müəllim idi, özümü itirmişdim. O da bizim söhbətə qarışdı. Mən inandımdan dönmürdüm ki, dönmürdüm. Elə lampa oxuyub, çıraqla deyib durmuşdum. Allahverdi müəllimin yəqin ki, səbri tükənmişdi, birdən əli ilə qulağımdan yapışdı, burdu və dartdı. “Qulaqburması”ndan sonra çıraqla lampa olması o vaxtdan bu günə kimi yadımda qaldı.

Sonralar Allahverdi müəllimi görəndə həmişə yadıma “qulaqburması” düşərdi. Elə bilirdim ki, o, bu saat da yenə mənə, “qulaqburması” verəcəkdə. Odu ki, mənə dərs deyən gündən yaxşı oxumağa başladım. O nə qədər ciddi idisə də, yaxşı oxuyan şagirdlərin dostu idi. Onun bu xasiyyəti, geniş ürəyi, sadəliyi yavaş-yavaş üzə çıxmağa başladı. Bəzən bizə mənəvi ata da olurdu. Ancaq dərs oxumayan, nadinc şagirdlərlə barışmaz idi.

Allahverdi müəllim tez-tez “Laçın” rayon qəzetində maraqlı məqalələri çap olunurdu. Fikirləşdim, sonra ürəkləndim ki, mən də qəzetdə çıxış edə bilərəmmi? Mal-qara fermasına ekskursiyaya getmişdik. Maraqlı idi, faktları götürdüm, fermanın qızğın iş fəaliyyəti haqqında yazı yazdım. Yazı dərc olunduğu üçün çox sevindim.

Mədəni-kütləvi tədbirlər təşkil olunmuşdu. Allahverdi müəllim məni də dəvət etdi. Elə bildim yazı xoşuna gəlməyibdir. Tədbirdə məni təbrik etdi, məsləhətlərini verdi. Ondan sonra

məndə mətbuata maraq, sevgi artdı.

Allahverdi müəllimin daha bir yaxşı xüsusiyyəti vardı. Maraqlı dərslər danışardı, izah edərdi. Bəzən şagirdlərdən dərse fikir verməyən, qulaq asmayanda, ehtiyatla ona yaxınlaşardı və deyərdi:

- Mən nə dedim? Axırını sözü necə oldu?
- soruşardı.

Ona görə də onun xasiyyətinə bələd olan şagirdlər işlərini bilərdilər ki, dərse başqa işlərə fikir vermək olmazdı.

Sadə insan kimi şəxsi keyfiyyətlər hamının xoşuna gələrdi. Sinfə daxil olanda şagirdlərin ürəyinə yol tapmaq məharəti vardı. Hamı ilə maraqlanardı. Sonra isə dərslərin təkrarlanması, yaddaşda necə qalmasını yoxlayardı. Bəzən maraqlı mətbuat, beynəlxalq vəziyyətlər haqqında xəbərlər, məlumatlar danışardı. Şirin dərslər izah edərdi, şagirdlərin yorğunluq məqamında isə elə sözlər, cümlələr danışardı ki, yaddaşlar təzələnərdi. Mənimlə çox maraqlanardı. Bilirdim ki, Allahverdi müəllim mütləq mənə sual verəcək idi. Odur ki, dərse əlavə hər gün rabitə söhbəsinə gedərdim, poçtalyon Sevindik dayının qəzet, jurnal çantasını töküşdürərdim. Oxuyardım ki, təzə məlumatlarım olsun.

Allahverdi müəllimin tez-tez “Laçın”, “Şuşa”, “Kommunist”, “Azərbaycan müəllimi”, “Azərbaycan gəncləri” qəzetində, “Azərbaycan məktəbi”, “Təşviqatçı”, “Təbliğatçı” jurnallarında pedaqoji metodlar haqqında yazılarını çap elətdirirdi. Mən bəzən ondan qabaq oxuyurdum, ona çatdırırdım. Mənə çox sağ ol deməzdi, “əhsən, ştatdankənar müxbir” deyərdi. Bu da mənə stimül verərdi.

Onun 50 metodiki məqaləsi nəşr olunmuşdur. Moskvada nəşr olunan “Uçitelskaya” qəzetində rus dilində üç yazısı ilə tədris metodlarının nümunələri, yenilikləri haqqında çıxış etmişlər.

Elmi-praktiki konfranslarda və Azərbaycan Respublikası səviyyəsində keçirilən konfranslarda, yığıncaqlarda iştirakçı olması və çıxışlar etməsi, əməyinin bəhrəsi idi. Ona və onun əməyinə verilən yüksək qiymət onu daha da yaxşı işləməyə şövq edərdi.

1971-ci ildə “Qırmızı Əmək Bayrağı” ordeni, 1984-cü ildə “Oktyabr İnqilabı” ordeni, 1970-ci ildə “Lenin” yubiley medalı, 1986-cı il

də Azərbaycan KP MK-nın fəal təbliğatçılığına görə, “Stolüstü” medalı, IX, X və XI beşilliklərində qalib çıxdığına görə “döş nişanları” ilə və 30-dan çox fəxri fərmanlarla onun əməyi qiymətləndirilmişdir.

1979-cu ildə Azərbaycan müəllimlərinin VI qurultayının, ümumittifaq müəllimlərinin III qurultayının nümayəndəsi olmuşdur. Yeni dərslər və proqramların təşkili və müzakirəsində yaxından iştirak etmiş və fənn birləşməsində metodlarına rəhbərlik etməsi kimi şərəfli işlərə, qonşu məktəblərin müəllimlərinə köməklik göstərmək, elmi-metodiki təcrübəsinə görə onun adı MK-nın “təbliğatçısı” kimi şərəf kitabına düşmüşdür.

Əmək insanı şöhrətləndirir, onu tanıdır, zəhmətə qatlaşmaq, zəhməti sevmək, onu sevdirmək hər bir namuslu, qeyrətli adamın borcudur. İstər sadə əmək adamı, naxırçı, sağıcı, fəhlə, istərsən də mühəndis və ya müəllim ol, bir sözlə, kim olursan ol - əgər sevdin bu peşəni sevir-sənsə, o, səni yüksəldəcəkdir. Hər cəhətdən nümunəvi gənc yetişdirmək müəllimdən bacarıq və zəhmət tələb edir. Bu vəzifənin öhdəsindən o layiqincə gəlmişdir.

Ərdəşəvi kəndində ali təhsilli kadrların yetişdirilməsində onun əməyi çox olmuşdur. Qara Məcnunov Gəncədə (Kirovabad şəhərində) Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun, Seyfi Gülməmmədov Axundov adına Dillər İnstitutunun, Bəxtiyar Bəxtiyarov Lenin adına API-nin məzunu oldular. Onun dərslər dediyi yüzlərlə şagird Allahverdi müəllimlə uzun müddət onunla birlikdə çiyin-çiyinə təhsil sahəsində, xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələrində çalışmışlar.

O vaxtlar əsl kişilər belə edərdilər:

Qozlu kəndində yaşayan İsmayıl kişi ilə dərzi Çərkəz dost idilər. İldə bir dəfə usta Çərkəz tikiş maşınını götürüb Qozlu kəndinə aparardı. O kəndə getmək üçün İsmayıl kişi də ustanın arxasınca at göndərərmiş. Odur ki, kişilər arasında möhkəm etibar, dostluq kök salmışdı.

Bir dəfə İsmayıl kişinin oğluna şər ataraq həbsə salırlar. Bu vaxt usta Çərkəz də onlara qonaq gəlir. Ailədə qanıqaralıq olduğu üçün o deyir:

- İsmayıl kişi, narahat olma, şər, böhtan çox çəkməz. Bir gün haqq-ədalət öz yerini tapacaq -

deyir. Və həbsdə olan oğlanın təxmini ölçülərini soruşur. Onun təxmini ölçüsünə, biçiminə bir kostyum tikir.

Aradan xeyli müddət keçsə də, İsmayıl kişi bu xeyirxahlığı, yaxşılığı unuda bilmir. Oğlu Mütəllim müəllimə də deyir ki:

- Ay oğul, yadında saxla, usta Çərkəz o vaxt bizə belə bir yaxşılıq etdi.

İsmayıl kişi ustanın xeyirxahlığının əvəzini ödəmək üçün onu axtarır, tapa bilmir. Bir dəfə isə təsadüfən Allahverdi müəllimi görür və onun atası usta Çərkəzin yaxşı əməlindən ürək-dolusu danışır. Tikdiyi paltarın haqqını ödəmək istəyir. Allahverdi müəllim ondan əl çəkmir, onu öz evinə aparır və çaya, yeməyə qonaq edir. Deyir ki:

- Çox sağ ol, o yaxşılığı unutمامısan, atam sənin evində qonaq qalıb, sənin halal çörəyindən yeyibdir. Kişi dünyasını dəyişibdir, mən, oğlu, sağam. Halallıq verirəm, arxayın gedə bilərsiniz.

Bir müddət keçir, İsmayıl kişi də dünyasını dəyişir. Onun oğlu Mütəllim müəllim Allahverdi müəllimi axtarıb tapır və atasının vəsiyyətinə ona danışır:

- Çərkəz kişi vaxtı ilə həbsxanada olan qardaşıma paltar tikib. Kostyumu qardaşım istifadə edibdir. O vaxt onun haqqı borc kimi bizim üzərimizdə qalmışdır.

Allahverdi müəllim Mütəllim müəllimdən razılıq edir və deyir ki, arxayın ol, mən İsmayıl kişiye sağlığında halallığını vermişəm, narahat olma, sənə də çatdırıram, halal-halal xoşunuz olsun.

Onlar isə keçmiş kişilərin yolunu davam etdirən bir dost kimi yaşamaqda davam edirlər. Belə-belə işlər biz gənclərə örnək olmalıdır.

1992-ci ildə Dağlıq Qarabağ və onun ətrafında baş verən hadisələrlə əlaqədar olaraq Allahverdi müəllim ailə üzvləri ilə birlikdə Bakının Qaradağ rayonu Səngəçal qəsəbəsində, Nərimanbəyovun 4 saylı yataqxanasında məskunlaşmalı oldular. 14 saylı Laçın tam orta məktəbində müəllim işləmişdilər. O vaxtdan xeyli vaxt keçməsinə baxmayaraq pedoqoji kollektivdən bir il olar ki (2014-cü il), ayrılmalı olmuş, təqaüdə çıxmışdılar.

Mən belə düşünürəm ki, Allahverdi müəlli-

min mənalı, əzablı həyat yollarında, pedoqoji əmək sahəsində şöhrət qazanmasının əsas səbəbkarlarından biri də onun xoşbəxt ailəsi, Ayna müəllimə olmuşdur. Onlar birlikdə xoşbəxt bir ailəyə də başçılıq edirlər. Dörd övladları - üç oğlan, bir qız böyüdüb, boya-başa çatdırmışdılar.

Böyük oğlu - Eldar Tibb İnstitutunu bitirmişdir. Hal-hazırda birinci cərrahiyyə kafedrasında müəllim işləyir. Tibb elmələri doktoru-professorudur.

Elman - incəsənət institutu bitirmişdir. Laçın rayon Mədəniyyət evinin direktoru işləmişdir. Dağlıq Qarabağ hadisələri zamanı o da ailə üzvləri ilə birlikdə məcburi köçkün həyatı yaşamağa başlamışdılar. İncəsənət Gimnaziyasında müəllim işləyir. Atasının və anasının yolunu davam etdirməsi ona qismət olmuşdur.

Arzu - Tibb İnstitutunu bitirmişdir. Laçın rayon Mərkəzi Xəstəxanasında həkim işləyir.

Elbrus - Tibb İnstitutunu bitirmişdir. Lökbatan qəsəbəsində təcili yardım stansiyasında həkim işləyir.

Vaxtı ilə dərs dediyi şagirdi olmuş, şair Rəfael Hətəmov "Şəhriyarnamə" əsərində Əziz müəllim Allahverdi Əliyevə xüsusi bölmə həsr etmişdir.

*Allahverdi müəllim, Allah vergisi,
Məktəbə, müəllimə şagird sevgisi,
Həyatda alsam da mükəmməl peşə,
Yanında şagirdəm onun həmişə.*

55 il, gecə-gündüz şam kimi yanan, əriyən istərsə təhsil sahəsində, istərsə də ailə qayğısında Allahverdi atanı, Ayna ananı əzablı-əziyyətli günləri artıq arxada qalmışdı. Onlar artıq xoşbəxt, firavan günlərini yaşayırlar. Hərdən 9 nəvələrini başına yığanda ürəkləri dağa dönür, sevinirlər, arzu edirlər ki, torpaqlarımız yağdı düşmənlər tapdığından azad olaydı, Allah-təala da onlara cansağlığı verəydi. O yerlərə, Laçına döndürüldülər.

Ayna anaya, Allahverdi ataya hörmət-etiqad əlaməti olaraq, cansağlığı və Laçında görüşmək ümidi ilə....

*Nemət BƏXTİYAR
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü,
Media "Qızıl Qələm" mükafatı laureatı*